

⁸ Añme sé, dékelegé enyú dékaá gefóge éfwyale ewé esé dégené né gebagé mewaá Esya. Esé dékpe né éfwyale ewé epwó esé mamkpa ne epye esé debo defere metóó nnó débeé sé abe. ⁹ Ebó elú wye eké lé mpa ne asóó nnó ábó manwa esé. Yémbó ewena epye nnó ekágé esé déliíge mmye ne gemege sé ambóó, déligé elé mmye ne Esowó muú apye bóó ákwilegé né negbo. ¹⁰ Ji aferé esé né manoó negbo. Ji aferege nye wye esé né éfwyale. Ne esé déneré metóó ne ji nnó aferege nye wye esé né éfwyale ferege. ¹¹ Enyú ntó pógé dénenémmye gétúgé sé. Dépyegé mbó, gejamégé bóó ánené nye mmye gétúgé esé ne Esowó awuú nye mmyemenene eyi mbó aleré esé galógáló ne gejamégé bóó átamege nye ji gétúgé galógáló ayi ji áleré esé.

Ula bi Pól ákwore ndó neke níí alá ma jye sé né Kōrent wó

¹² Genó eyigé esé dedoó ebwó ewome gelú nnó, matóó sé ágarege esé nnó délú pópó né yéndegenó eyigé esé dépyeé fa mme, chacha gébége délú ne enyú, ne déjógé wye wáwálé. Esé délií fó mmye né déngaré ákwaá wó, délií lé mmye né utó bi utanegé né galógáló ayi Esowó álerege esé. ¹³ Genó eyigé esé désame né eta enyú elé genó eyi gelú esé metóó débií genó wó. Yé elé enyú dela dékaá gefóge bóó abi esé délú chanéné wó, esé déneré metóó nnó bií uma enyú dékágé nye esé chánéné. ¹⁴ Ne né bií bi Ata sé Jisós Kras achwóó, dedoó nye ebwó ewomé gétúgé sé wye ndere esé ntó dedoó nye ebwó ewome gétúgé nyú.

¹⁵ Ndere nwya ume bina né metóó, me mbó nshuú me nnó nchwóó nge enyú, nnó enyú debó mejé magbe apea. ¹⁶ Me mbó nshuú mange enyú gébége nké jyéé Masedonia ne gébége me nké nkeregé meso nnó enyú dépoó me njye né gebágé mewaá Judiya. ¹⁷ Ndere me nshuú mbó nla chwóó sé wó, nnó me mbó ndoó mbó lé manaá ndoó maweé? Waá nnó me nlú mbó elé eké muú mme, muú ákamege “Eeh!

Εεη” ne “ηγβα! ηγβα” γέβέ gemaá? ¹⁸ Τε mbaá Εσωω agarege wáwálé mekomejoo ayi esé dégaré enyú ápó nya fó “Εεη ne ηγβα.” ¹⁹ Jisws Kras Maá Εσωω muú Silas, Timoti ne me dégaré enyú abya wuú ápó fó muú ayi ajógé εεη ne ηγβα γέβέ gemaá. Ji alú lé “Εεη” ayi Εσωω. ²⁰ Jisws ne alu muú ayi alerége nnó Εσωω akame nnó, “Εεη” né mbaá yéndégenó eyi ji anyéméno. Γε ula bi esé déjógé nnó, “Amen” né mabw Jisws ne déchyege ηγω mbaá Εσωω mbw. ²¹ Εσωω Jimbwo ne apye esé ne enyú chóncho détené ne eshye ndere déchome mmye ne Kras. Ji ne afyéé esé nnó debe bow bíí, ²² ndere afyéé esé Mendoó Ukpea né matw nkane gelo jíí. Mendoó wuú ewémbw elerége nnó esé désele nye unó bi Εσωω achyege bow bíí.

²³ Me nkuú Εσωω ndere nte sé wa, nnó genó eyigé me njógé gelú wáwálé. Ula bi me nla mma kere sé ewú mbw né Kōrent wó úlú nnó ékágé metw usw wa epye enyú débw efwyale. ²⁴ Esé démmye fó nnó déma degaré enyú genó eyigé débw mamfyé metw wye, néndé enyú détene me ne eshye né genó eyigé défyéé metw wye. Esé dékelege lé nnó décho mbwa ne enyú dépyege utw ulua nnó enyú débe ne nechochó.

2

¹ Getú eyigémbw, ne me mkpe jw nnó mmagé keré sé eta nyú néndé nchwogé mpyeé nye enyú déla ne mesome. ² Me pyegé matw áswgé enyú, ndé bow cha abeé abi ápye metw egw me? Wye lé enyú abi mpye déla ne mesome ne débeé. ³ Γε ula bi me nsame gefogé ηwe yimbw eta nyú mbw nnó ékágé nchwogé ewú, bow abi álu mampye nnó metw egw gé me, ápye metw esógé lé me sw. Ne nkaá chánéné nnó metw eké egw me egw ntó enyú ako. ⁴ Nsa enyú ηwe yina ne ubalé ne mesome né metw ne manse né amε. Ula bi me nsame ji upó fó nnó mpye matw asw enyú, úlú elé

nnó mpye enyú dékaá gejamé gé gejeé eyigé me mbó ne enyú.

Mejme ayi ápye gabo débó manjíi ji nte

⁵ Mbógé muú fɔ né geluage nyú achwɔ ne efwyale, apye fɔ me nwú ubalé ndere enyú ako déwuú wó. Me njógé mbó ékágé ebe nnó me mma jɔ́ ɛwu dɔ́ wó. ⁶ Ndó ayi enyú gejame déshulé muú yimbó akwané. ⁷ Ndere elúmbó, jigénté gyeé ayi ji apyeé, défyé ji metó nnó ékágé ji ála meshwemeshwe abo gepwa. ⁸ Ne nnene enyú mmye nnó dema délere ji nnó délu gboó wye ne ji. ⁹ Ula bi me nsame enyú ηwe yimbó úlú nnó mfwɔré enyú mbógé dépye yéndégenó eyigé me ngaré enyú nnó dépye. ¹⁰ Yéndémuú ayi enyú déjigénte gye ayi ji apye, me ntó njigé ji nte. Me njigénte gabo muú chacha mbógé mechó ebe gé nnó me njíi ji nté né galógáló nyú. Ne mpye mbó né mbe ushu Kras, ¹¹ nnó ékágé danchomeló abo esé déndó néndé dékaá me nkyaá ayi alu ji metó.

Utó Kras ebi esé dépye úlú eké gebe gelógéló né eta Esɔwɔ

¹² Gébé gé me nkwɔné né melo Truus, Ata apye me nge meti mangaré abya melóméló Kras. ¹³ Yémbó metó wa echyéé me efwyale néndé mengé fɔ menjme sé Titɔs wye wó. Ndere elúmbó, nlyá kpe ebwó nfe né melo Masedonia.

¹⁴ Yémbó matame mabe ne Esɔwɔ. Ji ammye apwɔ ne ase esé bó́ denó bíi dékéne déjye ne ji gétúgέ déchome mmye ne Kras. Ji aselé esé apye bó́ ákage dépɔré Kras né yéndé mbaá ayi déjyéé ne depɔ etiré mbó désanege déjyéé eké gebe gelógéló. ¹⁵ Geηwáge esé gelú eké gebé gé elu ewé á́sɔ́ né mewɛ Kras achyé gé mbaá Esɔwɔ. Bó́ abi Esɔwɔ áwené gemé ge bwó áwuú geji cha ne abi ánome mme detú áwuú geji cha. ¹⁶ Né mbaá bó́ abi ánome mme detú esé delú eta bwó eké geboboge gebe eyi gechwó ne negboó.

Né mbaá bɔ́ abi Ɛsɔwɔ awené gemεge bwó delú eta bwó eké gebe gelógélɔ eyi gechwɔ́ ne geɲwá. Nɔ́ere elúmbo, ndé muú akwane mampye gefɔ́gé utɔ́ bina? ¹⁷ Ɛsé depɔ́ fɔ́ bɔ́ abi ágbarege meko mejɔ́ Ɛsɔwɔ byabya eké genó gesé ndere bɔ́ abifɔ́ ápyéé. Yémbɔ gétúgé Ɛsɔwɔ atɔme ɛsé, ɛsé dégarage ji ne matɔ́ sé mmu pópó né mbe ushu wuú ndere baá utɔ́ Kras. Ɛsɔwɔ alu ntεse ɛsé.

3

*Menomeny*é meke epwɔ ewé gekwene

¹ Nnó ɛsé démagé lɔ́ mbɔ élé mamfεge gemεgé sé? Waá nnó ɛsé dékelege nnó muú fɔ́ asá ɲwe ayi afεge ɛsé ato eta nyú, yé ayi nnó enyú désa défεgé ɛsé ndere bɔ́ ne ate ánlere abifɔ́ ápyéé? ² Ngba, enyú ambɔ́ delú eké bɔ́ ɲwe abi áfεgé ɛsé. Geɲwáge nyú gelú eké bɔ́ ɲwe abi asamé né mmu matɔ́ se, yéndémuú ákagé kú abi akaá utɔ́ ulúúl bi ɛsé dépyéé. ³ Enyú délere nnó delú eké ɲwe ayi Kras asamé atɔme ɛsé déchwɔ́ ne ji. Ásá fɔ́ ɲwe yina ne genɔ́gé ɲwe wó, ásá lé ne Mendoó Ɛsɔwɔ muú alú mebe. Ásá fɔ́ ji né ubaré mataá wó, ásá lé né mmu matɔ́ akwaá.

⁴ Ɛsé dékage jɔ́ unó bina ndere déneré metɔ́ ne Ɛsɔwɔ gétúgé genó eyigé Kras apye. ⁵ Ɛpófɔ́ nnó ɛsé dékwané mampye genó fɔ́ né mmyemmye sé, élé Ɛsɔwɔ ne apye ɛsé dékwanege mampyεé yéndégenó. ⁶ Ji ne apye ɛsé dékwane mambe baá utɔ́ bií né menomenyεé meke. Menomenyεé ewéna epófɔ́ ebe ewé ásamé, elú lé Mendoó Ɛsɔwɔ. Ebe ewémbɔ etené bɔ́ né negbó, yémbɔ Mendoó echyεge bɔ́ geɲwá.

⁷ Ne mbɔ́gé nnó utɔ́ ebe Mosis ewé ásame né ubare mataa, ewú ewé eténe bɔ́ né negbo, echwɔ́ ne geɲgbɔ́ eyi gepyεé bɔ́ Isreli alá kágé pe fɔ́ Mosis né ushu chó gétúgé ushu bií ugenege dɔ́ yé élé geɲgbɔ́ eyigé gegboó gelú geɲyεé, ⁸ nnó utɔ́ Mendoó Ɛsɔwɔ muú achwɔ́ ne geɲwá

uchwáw nye f́ ne genḡbwa eyi gepwáw eyina? ⁹ Mbáḡé nnó utáw ebe ewéna ewé etené b́w né negb́, ewyá gefáḡé genḡbwa eyina, ferege ndere genḡbwa eyigé utáw Mendoó Eṣwáw muú apyéé nnó debe cho né mbe ushu wuú gebéé. ¹⁰ Wáwálé né mech́ ewéna alú nnó, genó eyi geḡbwa gewyaá genḡbwa mbembe geṕw sé ne genḡbwa chacha néndé genḡbwa geké eyi gechwáw géḡénéḡé gepwáw geji. ¹¹ Ne mbáḡé genó eyigé nya geḡbwa gegboó gelú gewyaá genḡbwa, ebyennó eyi gela te etém gewyaá genḡbwa gepwáw.

¹² Te mbaá esé débelé uméé cháḡénéé nnó mbáw ne elu, esé depyéé unó ne metáw mende. ¹³ Esé debo f́ mampye eke Mosis muú akwere ushu bíí nnó ekage b́w Isreli age ndere genḡbwa eyigémbwa gegboó gelú. ¹⁴ Yémbwa matáw b́w bimbo alu wyéé sésélé akaá ye genó ẃ. Mbáw ne alu kpaá te fina. Ye akúḡé gekwenege meno menyee ákágé f́w ula. Elú eké genó eyimbo gelú ebẃw né matáw kwekwere. Genó eyi gekágé pye nnó afere ebẃw genó eyina né metáw, elé mbáḡé ebẃw afyege metáw ne Kras. ¹⁵ Wáwálé alú nnó, te fina elú eké genó eyigémbwa gelú ebẃw né matáw kwekwere néndé yé akú ebe Mosis ebẃw ákágé f́w ula. ¹⁶ Yémbwa, muu akwáregé metáw akwálegé Ata, Eṣwáw aferege genó eyi gekwere mbáw ji ushu. ¹⁷ Nana Ata ayi me njóḡé mbáw akene ne Mendoó Eṣwáw ne apyéé unó bina. Ne yéndé mbaá ayi Mendoó Ata ebee, epye b́w álaá mmyemmye bẃw genó gef́w gewele sé ebẃw. ¹⁸ Ne esé abi genó gef́w gela gekwere esé matáw ẃ, déḡene genḡbwaḡé Ata eyi gegenege ese mmye eke ḡmēe nnó dékwárege wye kwárege debe eke ji. Ndere dékwárege déḡenege wye genege, elé Ata muú akene ne Mendoó Ukpea ne apyéé nnó ebe mbáw.

4

Unó mabáw né mmu ujemeséé

¹ Τε mbaá Εσωω né galógáló wuú, achyεέ εσε úτωό bina nnó dépye, ese depω fω ne gepwyaá mampye ubi. ² Εσε délyaa depωré défyā ne unó bi uchwoó ne mekpo unóó. Εσε débwoólégé fω boó, ne débwoólégé fω amu ne mekomejoo Εσωω. Εσε dégaregé lé boó wáwálé ayi atome ne Εσωω né gefoo eyi yéndemuú agene nnó εσε dégarege wáwálé né mbe ushu Εσωω ne boó abi agaregé wáwálé akaá nnó mbo ne elú. ³ Υε mbogé abya melóméló ayi εσε dégarege alú lé bibií, ebyennó alú lé bibií mbaá boó abi ánome né mme detu. ⁴ Danchomeló muú alu εσωω boó mme, anii me amε boó abi álá fyεé metoo ne Kras wó. Ndere elúmbω, ebwó ákágé gé fω ndere genjbo eyi getanege né abya melóméló gegenege. Ebwó ákágé fω ula abya melóméló yimbo ayi atome ne ηγω Kras. Ji Kras alu mekreé Εσωω. ⁵ Néndé ndere dégarege abya melóméló déselé fω ji nnó dépye boó áge εσε, dégarege ji nnó boó áse Jisωs Kras nnó ji alu Ata. Ne εσε amboo delú lé baá utoo nyú gétúgé Jisωs. ⁶ Εσωω muú ajoo nnó, “Genjbo gegene né mmu gemua,” ji apye genjbo jii gegene né mmu matoo sé mampye εσε dékaá genjbogé. Εσωω eyi gegenege né ushu Jisωs Kras.

⁷ Ndere Εσωω apye εσε dékaá mbo εσε delú lé eké ujeé mesεé ebi áfyεé genóge mabo né mmu. Mechω ewéna elúmbω, manlere nnó utó bi upwoó amu, ebi εσε déwyaá utane lé né mbaá Εσωω epófω eta εσε amboo. ⁸ Efwyale efinegé εσε matimati yémbω dégbegε wye gejulé. Gébé eyigé fω dékwene tametame yémbω délyage fω utoo sé. ⁹ Boó ámmye amu ne εσε yémbω Εσωω alyagé fω εσε shushuú. Átulege εσε yémbω ákágé cho fω genwáge εσε. ¹⁰ Efwyale ewé εσε dégene mbo yéndégébé, elú wye eké negbo né Jisωs ne εσε dékpane mbo né menyammye sé dékene. Epyembo nnó boó ágene nnó genwáge Jisωs gelú né menyammye sé. ¹¹ Né genwágé sé geko fa mme, delu wye né mmu efwyale ewé echwoó ne negbo gétúgé

dékwólégé Jisōs Kras. Epyembō nnó bōó ágene geḡwágé Jisōs né menyammye sé ayi álá abeé fō te kwyakwya. ¹² Ewéna eléré nnó, esé dékame negbo nnó enyú debō geḡwá eyi gélagé byé.

¹³ Muú fō ájóó né ḡwe Eṣōwō aké, “Me mfyē metōó ne Eṣōwō gétú eyigémbō ne njóó.” Eṣé ntó delu mendoó ema ne ji, ewé epye esé défyéé metōó ne Eṣōwō getú eyigémbō ne déjóó. ¹⁴ Eṣé dékaá nnó Eṣōwō muú apye Jisōs Kras akwilé né negbo, apye nye ntó esé dékwilé né negbo chónchó ne Jisōs, ase esé chónchó ne enyú déchwō détene né mbe ushu wuú jimboó. ¹⁵ Efwyale ewéna meko elú lé né galógáló nyú. Ndere elúmbō, Eṣōwō alerege nye galógáló wuú mbaá bōó gejamé gejamé. Ewémbō epye nye ebwó atamege ji, ne ji abōó nye ḡgō.

Eṣé dépwáá fō néndé défyéé wyē metōó ne Eṣōwō

¹⁶ Ndere unó bina úlú mbō, esé débeé fō ne gepwa. Ye élé menyammye esé akwōó ajyēé, Eṣōwō achyegé mandoó sé utó yéndé bií. ¹⁷ Efwyale ewé esé dégene mbō nana elú lé gachyēé ne ebelege ye, yémbō echwōó lé esé ne gekpekpegé ḡgō ayi apwōó amu ne abeé te kwyakwya. ¹⁸ Eṣé défyéé fō ame né unó bi dégene, défyē lé ame né unó bi dela dékágé gé ubi. Ula úlú nnó unó bi esé dégené ubeé lé né mboó gébé. Yémbō ebi esé délá dégené ubi ne ubeé te kwyakwya.

5

Menyammye meke asele nye melu ayi gekwene

¹ Menyammye sé fa mme alú eké maá geto ayi déjwōlege wyéé. Dékaá nnó mbōgé amugé maá gepú yina, Eṣōwō achyegé esé ayicha né mfaánebuú déjwólé wyéé. Akwaá fō wó átenege ji wó, élé Eṣōwō jimboó ne átenege ne gebéé wyéé te kwyakwya. ² Eṣé déshwaá meshwa né geḡwágé sé

yina nana, ne déshyage nnó Ɛsɔwɔ afyɛ esé menyammye sé ayi meke ayi atanegé né mfaánebuú ndere afyɛé muú ndeé meke. ³ Gétúgɛ nnó yé dégbo lé gboó afyɛgɛ esé menyammye yimbɔ ayi mfaánebuú, esé débɛé fɔ geɔgéné. ⁴ Ndere esé delú né menyammye yina ayi alu eké maá geto, déshwaá meshwa gétúgɛ déwuú ubale, deshwaá fɔ nnó dékelege mangbo. Dékelege elé nnó Ɛsɔwɔ achyɛé esé menyammye ayi abeé te kwyakwya nnó áse mélé ayi ágboó. ⁵ Ɛsɔwɔ jimbɔ́ ne akpome esé mmye né mecho ewéna, ne achyɛé esé Mendoó Ukpea ndere genó eyigé ji áchoó utó né mbaá genó eyi gechwá.

⁶ Ndere elúmbɔ, esé dékaá wáwálé nnó Ɛsɔwɔ achyɛgɛ nye esé menyammye ayi meke, néndé te mbaá esé delú mebe né menya sé yina, neke neshya esé dɔ́ mambe né mbe ushu Ata. ⁷ Ndere esé délu fa mme, delú mamfyɛge metɔ́ ne ji, epófɔ mangene ji ne amɛ. ⁸ Esé débɔ́ eshyɛ né metɔ́ ne dékelege nnó délyaá menyammye yina, déjyɛ né melɔ́ sé débɛ ewú ne Ata Jisɔs. ⁹ Ndere elúmbɔ, yé delú né menyammye yina, yé ayi né, esé demuame lé nnó dépyɛ metɔ́ egɔgɛ ji. ¹⁰ Néndé esé ako debɔ́ mantene unɔ́ mpa né mbe ushu Kras. Ji ajwɔlege nye né geluɔgɛ mpa, asɔ mpa yéndémuú. Ne yéndémuú abɔ́ nye nsa né galógálɔ́ yé gabogabo ayi apyɛé gébégé ji alú né menyammye yina fa mme.

Kras apyɛ bɔ́ akerege né nesɔ ne Ɛsɔwɔ

¹¹ Te mbaá esé dékaá nnó Ata ne alú muú ayi esé débɔ́ mamfɔgɛ, dékpeage bɔ́ mbɔ nnó ákame ne abya melómélɔ́ Kras. Ɛsɔwɔ akaá ufɔ́ bɔ́ abi esé delú ne mbelé umɛé nnó yé enyú ntó dékaá chánéné né mmu matɔ́ nyú. ¹² Esé démmɛ fɔ́ nnó déma défɛge gemɛ gese eta nyú. Demmye elé nnó enyú debe ne ula bi dékágɛ dógɛ ebwɔ ewome gétúgɛ sé, nnó enyú débɛ ne meko manshuú mbaá bɔ́ abi ábwɛgɛ mmye gétúgɛ dékpakpa ate bó epófɔ

gétúgέ awyaá gepo gelógéló. ¹³ Elú eké enyú déferege nnó mekpo epó esé chanjéné. Yé makpo ápó esé chanjéné, elú lé gétúgέ dékelege nnó dépye Eσωω abo ηγω. Yé makpo alu esé chanjéné elú lé né galógáló nyú. ¹⁴ Gejeé eyigé Kras aboó ne esé ne getene esé dépyeé yéndégenó, néndé esé dékaá nnó ji agbo gétúgέ boó ako. Ndere elúmba, esé ako dégbo chóncho ne ji. ¹⁵ Kras agbo gétúgέ boó ako nnó boó abó geηwá eyigé ji achyege, áβεgέ fó abe mampyege élé unó bi uγoó ebwó metoó, ápyege lé unó bi uγoó ji metoó. Ji ne agboó ne akwilé né negbó gétúgέ bwó.

¹⁶ Ndere elúmba, elo nana epyege mbe esé dépele sé boó né mashu ndere boó mme ápyeé. Mbo ne dépele nya Kras ne nana dépelé sé ji mbo. ¹⁷ Ewéna etene nnó muú achogé mmye ne Kras, alaá muú meke. Geηwá eyi gekwene gekoó me, gege yé eyi keke gechwó. ¹⁸ Unó bina uko élé Eσωω ne apyeé ubi. Ji muú apyeé esé dékeré né nesó ne ji gétúgέ genó eyi Kras apyeé, ne achyeé esé utó bi dépyeé boó akerege né nesó ne Eσωω. ¹⁹ Mekomejoo ayi esé dégarege alú nnó, Eσωω ake ne Kras apyeé boó áge meti ákere né nesó ne ji. Ji ágbáregé sé ebwó nnó alú gyeé né gabo ayi ebwó ápyeé. Elé mekomejoo yina ne ji afyeé esé né amu nnó dégaregέ boó ndere ji apyeé boó ákerege né nesó ne ji.

²⁰ Getú eyigémba ne esé delú boó dentóo Kras. Ne esé dekpeage enyú né unó bina wye ndere Eσωω jimboó abo ajóge ne enyú. Ne dékpane enyú geka gétúgέ Kras nnó dékeré né nesó ne Eσωω. ²¹ Gétúgέ esé, Eσωω apye Kras muú ayi álá pyeé yé gabo wó ala muú mebo nnó esé déke ne ji, débe cho né mbe ushu Eσωω wye ndere ji Eσωω alú.

6

PoI agaré efwyale ewé ji ágene ndere apyeé utóo Eσωω

¹ Ne ndere ate boó abi apye utóo chónchó ne Eσωω, esé dekpeagé enyú nnó ékágé dépye genó eyi gepyeé galógáló

ayi Εσωω aleregé enyú ano mme detú. ² Εσωω ajóó nya wye ndere ásamé né mmu ηwe wuú nnó “Bií bi me nlú manleré enyú galógáló ukwónégé, me nwú mmyemenene nyú, bíí bi me nlú mawené gemége nyú ukwónégé, mpóó enyú.” Wúgé, gébé eyigé Εσωω aleregé bóó galógáló gekwone. Wúgé nana elé gébé eyigé Εσωω awenege gemége bóó.

³ Εsé dépyéé fó genó eyi gegbeé muú fó meti manchwó mbaá Εσωω nnó ékágé genó fó gebe gyéé né utóó bi esé dépye. ⁴ Yémbó yéndégenó eyi gepyéé eta sé, esé délerege wye nnó delú baá utóó Εσωω. Dekoge metóó né ubale ebi déwuú, degene efwyale ufóó ufóó, unó ulií esé mangε, ne gébé eyigé fó efwyale ebanege esé. ⁵ Atulé esé, áfyε esé denó, áchwóó esé ne mammye, dépyéé matóó ami mapwóó eshye esé, débelege mpe, débelege mesa, yémbó dékogé wyeé metóó. ⁶ Débélé genwáge sé pópó, dékágé deporé Εσωω chánéné, dékogé metóó, déleregé bóó galógáló, Mendoó Ukpea egbeé esé mmye ne délerege bóó gejeé wáwálé. ⁷ Εsé dégaregé bóó genó eyi gelú wáwálé, dépye unó né utó bi Εσωω achyεgé esé. Unó bi esé dépye cho né mbe ushu Εσωω úlú eké unó ummye ebi esé déselé déhmeé umye ne ebi dégbeé menyammye sé né deporé Εσωω. ⁸ Εsé dépyéé wye utóó Εσωω yé elé bóó abifo anógé esé, abifo ábayaá esé. Bóó abifo áfεge esé, abifo achóó esé mabó. Bóó abifo ájógé nnó esé délú bóó gebyo yémbó esé dégaregé wye wáwálé. ⁹ Bóó abifo ájógé áké esé délú kpe bó waá yémbó bóó ákaá esé yéndé mbaá. Dekoge né manoó negbo yémbó delú wyeé abε. Achyεgé esé efwyale yémbó áwa fó esé wó. ¹⁰ Yé elé bóó ápye nnó esé debe ne mesome, delu wyeé ne nechóchó yéndégébé, elú eké delú mbya yémbó dépyéé gejamége bóó abóó gefwa. Elú eké depó yé ne genó gefó yémbó dewyaá unó uko.

¹¹ Αημε ba bóó Kōrent, esé dégaré enyú yéndégenó eyi

gelú esé né unε. Esé denene matóó se fuú eta nyú. ¹² Esé fó wó délyaa manleré enyú gejeé wó, elé enyú ne délyaa manleré esé gejeé. ¹³ Me njógé ne enyú nana ndere baá ba. Nenege matóó nyú eta sé ndere esé ntó dénené ne eta enyú.

Dékege fó gekage neke gemaá ne bóó abi álá fyéé metóó ne Kras wó

¹⁴ Dékege fó geke neke gemaá ne bóó abi álá áfyéé metóó ne Kras wó. Genó eyi gelu cho genyéé mbo dejeé ne genó eyi gelu gyéé nnó? Waá genjgbó gebeé mbo mbaá ama ne gemua nnó? ¹⁵ Kras ne danchōmeló abéé mbo meko ama nnó? Muú ayi afyéé metóó ne Kras ne muú ayi álá áfyéé metóó ne Kras wó áchome mbo mbwa nnó? ¹⁶ Echa Esōwō ebeé mbo meko ama ne aló uka nnó? Néndé esé delú echa Esōwō muú alú mebe. Elú wye ndere Esōwō jimbo ajóó aké, “Me njwolege nye ne ebwó, nkene ne ebwó, me mbeé nye Esōwō bwó, ne ebwó ábeé nye bóó ba.” ¹⁷ Ndere elúmbō Ata aké, “Tanege né geluage bwó, défa mbwa ne ebwó. Détagé fó genó eyi gewyaa deba. Dépyegé mbo, me nselé nye enyú. ¹⁸ Me mbeé nye Nte nyú ne enyú débeé nye baá ba abi andeé ne abi ande. Mbo ne Ata Muú Apwóó amu ajóó.”

7

¹ Añme ba, te mbaá Esōwō anyémeno nnó apye unó bina eta sé, shwōnege amu né yéndégenó eyi gepyeé nnó menyamnye ne matóó sé ábegeé fó pópó. Dénógé Esōwō, dépye genwágé sé gebe pópó gekwane ndere Ji akelege.

Pól alu ne nechóchó gétúgé echomele bóó Jisōs né Kōrent ákworé matóó bwó

² Nenegé matóó nyú eta sé, esé dépyeé fó muú fó gabo wó. Esé déchóó fó muú fó mekpo wó. Ne esé dényéé fó muú fó upwóó wó. ³ Me njógé mbo, epófó nnó me nké enyú

delu gyee, néndé me mbò me mbe ngaré enyú nnó enyú delu esé metòó chi chi chi. Yé dégboó ye delú mebe, esé ne enyú delu wye ulua. ⁴ Me nfyee metòó ne enyú gbene, ne nwyaaá gempɔge gétúgé nyú. Enyú défyee me metòó, yé elé esé dégené efwyale me nwyaaá nechòchò dòó.

⁵ Yé gébégé esé dékwone melò Masedonia, yé mmyee dégbeé cháchá wó. Bòó áchwó esé ne efwyale matimati. Wena bòó áwamege ne esé, né mmu matòó se déwyaá efo. ⁶ Yémbò Esòwò muú afyee bòó abi awyaá gepwa metòó eshye, afyee esé eshye ndere Titòs achwòó. ⁷ Esé débòó fò eshye wye elé gébégé ji achwòó wó, debò ntó gébégé ji agaré esé ndere enyú ntó défyee ji eshye. Agaré esé ndere enyú déshyagé mangé me, ne ndere enyú désomege dòó né gyee ayi dépyee. Agaré ntó esé ndere enyú dékpome mmyee manja me. Nwúgé mbò metòó egò me ne enyú dòó.

⁸ Yé ebe elé nnó ñwe ayi me mbò nsame enyú, apyee enyú débò mesome, me nsome fò ndere nsame ji wó. Me mbò nlú ne mesome gébégé ngene nnó ñwe yémbò apye enyú debò mesome né mboó gébé. ⁹ Nana metòó egòó me, epòfò gétúgé me mpyee enyú debò mesome elú lé gétúgé mesome ewémbò epyee enyú dékworé. Gé gefògé mesome ewé Esòwò akelege mbò. Ndere elúmbò, esé dépyee fò enyú debò únómé wó. ¹⁰ Mesome ewé Esòwò akelege epyee lé nnó Esòwò áwene gemége muú. Gefògé mesome ewéna echwòó fò ne achyee me. Yémbò mesome ewé bòó mme echwòó ne negbo. ¹¹ Gegé yé gefògé utòó ebi mesome ewé egòó Esòwò metòó epyee eta nyú. Epyee enyú dese mechò ewéna ne eshye, epyee enyú déwyaá metòó manleré nnó enyú depò ne ebwò né mechò ewémbò. Epyee metòó esò enyú ne majya abwólé enyú mme, epyee enyú déshage nnó debe meko ama ne me, epyee enyú dékpome gechyee mampyee genó eyi gelú cho. Epyee enyú dékpome mmyee manchyee efwyale mbaá muú ayi apye gyee. Epyee enyú

déleré né yéndé meti nnó enyú depó ne ebwó né mecho ewéna.

¹² Ndere elúmbò, yé elé me nsame ηwe yina, nsa fó gétúgé muú ayi apyéé gabo yina wó. Yé ebe lé gétúgé muú ayi agene efwyale gétúgé gabo yimbò. Nsa lé nnó mpye enyú dékaá né mbe ushu Esòwò gefó eyigé dékpane gechyéé mamπόό esé. ¹³ Getú eyigémbò, enyú défyéé esé eshye.

Ne genó eyigé fó eyi gepyéé metóó egóó esé elé gétúgé metóó megómegò ewé Titòs abóó gétúgé enyú ako dépye metóó ekwene ji mmu. ¹⁴ Me mbò ngaré Titòs gefóó eyigé me nwyáá gempogé gétúgé nyú. Enyú déchye me mekpo unóó wó. Ne wye ndere geno eyigé me ngaregé enyú yéndégébé gelú wáwálé, mbòntó ne unó bi esé dédoó ebwò ewómegé gétúgé nyú né mbe ushu Titòs úlú wáwálé. ¹⁵ Titòs ama abò gejeé ne enyú ako dóó ndere ji atéé gefóó eyigé enyú debò déwuú ne ji, ne ndere enyú déselé ji déweré ne efó metóó. ¹⁶ Ne nana metóó egóó me ne enyú gétúgé me nnere metóó wa meko ne enyú né mbaá yéndégenó eyigé dépyéé.

8

Gefóó eyigé bóó Esòwò áchyegeé echye

¹ Aηme sé, esé dékelege mampye enyú dékaá gefó eyigé machomelé bóó Jisòs né Masedonia áleré galógaló Esòwò né gerhá gebwó. ² Efwyale ewé ebwó ágene eja dóó ete ebwó né mmuameno yémbo áwyaá wye metóó megómégó gbene ewé epyéé ebwó áchyeé echye byagebyage ye lé ebwó álu gekpo. ³ Ebwó áchyeé echye ndere ebwó áwyaá, ne nkágé garé nnó eja kpaá epwóó amu, ne áchyeé yé muú akpea ebwó wó. ⁴ Áshíí nene esé mpye nnó dépye ebwó ntó ágé meti mamπόógé bóó Esòwò. ⁵ Genó eyigé ebwó ápye, gepwò ndere esé debó défere. Ebwó abò

kpe mbe áchyéé gемеge bwó mbaá Ata Esɔwɔ ne áwyaá metɔ́ mampye genó eyigé Esɔwɔ akelege, áchyéé gемеge bwó eta sé. ⁶ Titos ne alɔ́ ula mansɛ echye ewéna né geluagé nyú nnó dépóó ubya bɔ né Jerosalem. Getú eyigémbɔ, esé dékpea ji nno akéré áchwɔ apóó enyú déneré mampye gecháchágé utɔ́ bina. ⁷ Enyú délu menɔ mbe né yéndé meti mamfye metɔ́ ne Esɔwɔ ne eshye, mangaregé depɔré Esɔwɔ cháńéné, mankágé wáwálé ayi alu wyéé cháńéné, manchyéé gемеge nyú geko mampye utɔ́ Esɔwɔ, mambɔge gejeé ne esé dɔ́, esé ntó dékelege nnó enyú ntó débe menɔ mbe né mechɔ manchyege echye ewéna ne matɔ́ nyú mako.

⁸ Me njógé mbɔ, epó́fɔ́ nnó ñmerege enyú mekpɔ mme nnó débɔ mampyegé mbɔ. Me ngarége lé enyú nno bɔ́ abifɔ́ ákpane géchyéé ápóógé ate. Ne nkelege nnó nkaá ndere enyú ntó débɔ́ gejeé wáwálé ne bɔ́ abifɔ́. ⁹ Enyú ambɔ́ dékaá galógálɔ́ ayi Ata sé Jisɔs Kras alere. Ji abɔ awyaá gefwa, yémbɔ akwe gekpɔ né galógálɔ́ nyú, nnó gétúgé gekpɔ eyigé ji akwene enyú débe ne gefwa.

¹⁰ Né mechɔ ñka yina manchwɔ, majyéé ami me nchyege enyú malu nnó elú galógálɔ́ nnó enyú dénerɛ genó eyigé délɔ́ mampye ñme eniné ñju. Enyú ne débɔ́ mbe mampye genó né mechɔ ewéna ne enyú ntó ne debɔ delu yé bɔ́ mbe abi áwyaá metɔ́ mampyegé geji, ¹¹ nnó déneré mampye utɔ́ bina ne gefɔ́gé metɔ́ ewé enyú délɔ́ ula. Ne nerege ubi ne genó eyi déwyaá né amu. ¹² Ne mbɔgé muú awyaá metɔ́ machyéé, Esɔwɔ aselé genó eyi muú awyaá manchyéé epó́fɔ́ eyigé ji álá pɔ́ ne geji.

¹³ Me njógé mbɔ epó́fɔ́ nnó mpyéé mmye epwyágé bɔ́ abifɔ́, enyú déwuúgé ubale. Nkelege lé nnó yéndégenó gebe janja eta enyú ako. ¹⁴ Ne nana ayi enyú déwyaá gejame, kárégé ne bɔ́ abi álá pɔ́ ne genó nnó ebwɔ́ ábege ne gejame, meso gébé enyú dela depɔ́ ntó ne genó ebwɔ́

ápoó enyú. Dépyegé mbə enyú ako débe janja. ¹⁵ Ásá né mmu ηwe Εσωω nnó, “Muú yi anywere gejamégé menyéé, ábó fó menyéé ayi ajame apwóó ji wó, ne ayi anywere lé gachyéé, abə ayi akwané ne ji kwanégé.”

*P*ól atə bə Titəs nnó ájye áse echye Εσωω getú jii

¹⁶ Yémbə matame mabe ne Εσωω ndere apye Titəs awyaá gefogé metóó ewé esé déwyaá mampooó enyú. ¹⁷ Ερófó wyé lé getugé esé dékpea ji ne ji achwóó eta nyú wó. Ji mbóó abə awyaá me metóó manchwə poó enyú, getú eyigémbə ne jimbo abə ashúú me manchwə gé enyú. ¹⁸ Εsé détəme mbə ji ne nte meηme ayifə. Nte meηme yina alu muú ayi bóó aféége utóó bíí né machomele bóó Jisəs ako néndé ji agaregé abya melóméló chánchá. ¹⁹ Menə genó ayi fə alu nnó machomele bóó Jisəs ntó ájyaá ji nnó esé dékene ne ji ulua dépyege utóó ulóúíl bina. Ndere dépyéé mbə uchwóó ne enógé mbaá Ata, ne ulerege ntó nnó esé déwyaá metóó mampógé bóó.

²⁰ Ndere dépyéé utóó bina ulua, ewémbə epyennó ekágé muú fó aferé nnó défya delu mmu, défyéé eshye mange nnó ékágé genó fə gebe gyeé né gekpekepege echye ewéna, ewé bóó áchyegé byagebyage. ²¹ Gétú eyigémbə ne esé démmye nnó dépye lé genó eyi gewyaá enógé né mbe ushu Ata jimbíí, dékelegé mampye ntó genó eyi gewyaá enógé né mbe ushu yéndémuú.

²² Ne esé détəme meηme sé fə ama nnó achwó ne ebwó. Εsé démua me ji ndəndə ne ndə, ji aleré nnó akpane gechyéé mampye utóó Εσωω. Yé nana ji awyaá metóó mampooó enyú néndé ji afyéé metóó ne enyú dóó. ²³ Ne ushuú cháchá Titəs, ji alu lé nte meηme ayi ápyéé utóó ulua ne me nnó dépoóge enyú. Ne ate aηme abifə na, álú lé bóó déntóó abi átané né machomele bóó Jisəs ayifə. Utóó bwó uchwóó ne enógé mbaá Kras. ²⁴ Ndere elúmbə, pyege

ndere njǎ́ mbɔ́, mampɔ́ye machomelé bɔ́ Jisɔ́s ayifɔ́ ákaá nnó enyú débɔ́ gejeé ne bɔ́ ne nnó ebwɔ́ ákaá nnó esé délú cho mambe ne gempɔ́gé gétúgé nyú.

9

Elú genó gelógélǎ́ mampɔ́gé bɔ́ Esɔ́wɔ́

¹ Me mpó sé ne genó eyigé mmagé sa enyú né mecho echye ewéna mbaá bɔ́ Esɔ́wɔ́. ² Me nkaá nnó enyú déwyaá metɔ́ manchyéé echye ewéna. Getú eyigémɔ́ ne me nwyaá gempɔ́gé gétúgé nyú né mbe ushu echomelé bɔ́ Jisɔ́s né Masedonia nnó enyú echomelé bɔ́ Jisɔ́s né gebagé mewaá Akaya déwyaá me metɔ́ machyéé echye ewéna te ηme eniné njú. Ne gechyéé eyigé enyú dékpane machyéé, gepyé gejamégé ebwɔ́ abifɔ́ ábɔ́ metɔ́ machyegé ntó. ³ Ne me ntɔ́me aηme bina eta nyú nnó ékágé gempɔ́gé eyigé esé déwyaá gétúgé nyú gebe lé meno detu. Ebe lé nnó enyú dékpome mmye ne echye nyú ndere me njǎ́ nnó dépyéé nye. ⁴ Mbɔ́gé bɔ́ fɔ́ átanegé mɔ́ né Masedonia áchwógé ne me ewú, ne ágegé nnó enyú dékpome fɔ́ mmye mantɔ́ eyi nyú ηka wó, mekpɔ́ unɔ́ ewé ebeé nye ne esé ne enyú ejame nye dɔ́ néndé me ngaré me ebwɔ́ dɔ́ ndere enyú dékpome me mmye manchyéé. ⁵ Ndere elúmbɔ́, me nferé nnó elɔ́ nnó mkpea aηme bina abɔ́ mbe achwó apye enyú dékpome mmye ne echye ewéna, ewé enyú dényéméno manchyéé, nnó ebe lé genó eyigé enyú ambɔ́ déwyaá me metɔ́ manchyéé. Ebegeé fɔ́ eyigé aηmerege enyú mekpɔ́ mme nnó déchyéé echye.

⁶ Tege nnó, muú ayi apené mbwe gachyéé, abɔ́ ntó mbwe gachyéé, ne muú ayi apene mbwe gejame abɔ́ ntó mbwe gejame. ⁷ Muú aké achyegé echye, achyéé ndere ji aferé né metɔ́ wuú nnó achyegé. Achyegé fɔ́ ne manse ame eké aηmerege ji mekpɔ́ né mme. Néndé Esɔ́wɔ́ abɔ́ gejeé ne muú ayi achyegé echye ne metɔ́ megɔ́megɔ́. ⁸ Ne

Εσωω ακάγέ chyeé enyú unó bi ujame upwóó yé ndere dékelegé nnó yéndégébé debe ne yéndégenó gejame nnó délerege uló melu matimati. ⁹ Wye ndere asamé né mmu ηwe Εσωω nnó, “Ji achyege échye byagebyage mbaá ubya bō ne uló melu ebi ji alerege, áteé ubi te kwyakwya.” ¹⁰ Εσωω ne achyege bōó mbwe ayi ápené ne menyéé ayi ebwó ányéé, ji áchyege nye enyú mbwe ayi dékelegé ne apyeé nye ji áwe áfyε gejamége mbwe ayi atanegε né uló melu ebi enyú délérége bōó. ¹¹ Εσωω apye nye enyú débo gefwa né yéndé meti nnó déchyege échye byagebyage yéndégébé, nnó εsé dékpagé échye nyú déchyege bōó, gejame bōó atamege Εσωω né genó eyige enyú dépyéé. ¹² Néndé échye ewé enyú déchyeé epye fō wye lé nnó bōó Εσωω ágené unó bi ubō ulíí ebwó wó, epye ntó nnó ebwó áchyege gejamége matame mbaá Εσωω. ¹³ Gétúge enyú déchye gefōge échye ewéna, elere bōó ufōó bōó abi enyú délu, ne ebwó átamege nye Εσωω gétúge enyú dépyéé genó eyigé abya melóméló Kras ayi enyú défyéé metōó wye ákelege. Ne átamege nye ji ntó gétúge échye ewé enyú déchyege ebwó ne bōó abifō byagebyage. ¹⁴ Ebwó ánene nye mmye gétúge déléré galógáló Εσωω né geηwáge enyú. ¹⁵ Détamege Εσωω gétúge échye wuú ewé ji achyeé εsé ewé dela dékágé nkane démege.

10

Εσωω ne ajyaá Pól nnó abe ηgba Jisōs Kras ne achyeé ji utó

¹ Me Pól nkpané enyú geká. Bōó ajógé áké gébége me mbegé ne enyú nfōó ame nyú njógé depō pere ne εfō, nlá mpō ne enyú nfōó fō ne nsame enyú bō ηwe áto áto. Me nnene enyú mmye né mabō Jisōs Kras muú alú nyame ne pere nnó, ² ékágé enyú dépye me njōó mejōó ne meko metometo gébége nchwōgé ewú. Me nkágé jōó mejōó ne

meko metometo mbəgé me nkelege manjǎǎ ne bǎǎ abi ájǎǎgé nnó esé dépyéé utǎǎ bina ndere bǎǎ mme ápyéé. ³ Elú wáwálé nnó esé delú fa mme yina, ne yé elé delú fa mme, démmyéé fǎ be ebi bǎǎ mme ámmyé. ⁴ Néndé unó ummye ebi esé démmyéé be ne ubi upó fǎ eké ebi akwaá. Yémbǎ esé démmyé be ne unó be utó utó bi Esǎwǎ achyegé esé, ne détyaá malu ujwǎlé ató ató ayi bǎǎ mawáme sé ábige. ⁵ Détyaá ntó yéndégenó eyi géchwǎǎ ne mbeé manyege, ne eyi getenege ukǎǎ gegbéé nnó bǎǎ ákagé fǎ meti Esǎwǎ. Dépyene yéndégenó eyigé bǎǎ áferege, dépyéé ebwǎ áwuú ne Kras. ⁶ Mbəgé enyú déleregé nnó déwuú ne Kras ne matǎǎ nyú mako, efembǎ ne esé dékpomege mmye manleré chuchu mbaá bǎǎ abi álá wuú fǎ ne Kras.

⁷ Enyú dépelé unó bi utome ne me elé né mfaá mfaá. Mbəgé muú aferegé nnó ji alú muú Kras, abǎ mamfere chǎnjéné ákaá nnó esé ntó delú bǎǎ Kras ndere ji. ⁸ Yé me mbe elé ne gempǎǎgé gachyéé mpwǎ ndere mbǎ nlú mambe gétúgé uto bi Ata achyéé esé, mmye egboó fǎ me, néndé ji achyéé esé uto bina nnó dénywerege enyú nywerege epǎǎfǎ mantya enyú tyáá. ⁹ Me nkelege fǎ nnó ebe eké bǎ ɲwe abi me nsame enyú ápyéé mbǎ lé nnó enyú debǎ efo metǎǎ. ¹⁰ Me njǎǎgé mbǎ gétúgé bǎǎ ajǎǎgé aké, “Bǎ ɲwe abi me nsame eta nyú, mejǎǎ ewé elú wyéé etoó dǎǎ ne etaá bǎǎ metǎǎ.” Áké, “Gébégé mbegé ne enyú nkwene gebwa, mejǎǎ wa ekpene fǎ bǎǎ matu.” ¹¹ Bǎǎ bimǎ abǎ mankaá nnó unó bi esé désame eta nyú gébégé dela depǎ ewú, wyé elé ubi ne esé débégé nyé ewú ne enyú dépyéé.

¹² Yé bií ummaá esé demege fǎ mmye ne bǎǎ abi aké ebwǎ aɲea geme. Ebwǎ ámege lé utó bwǎ ne ate manleré nnó aɲea geme. Ewéna eléré nnó ebwǎ álú ukerkené bǎǎ. ¹³ Né eta sé, esé débéé fǎ ne gempǎǎgé dépwǎ ndere delú mambe. Gempǎǎgé sé gekwyage lé né mbaá utǎǎ ebi Esǎwǎ achyéé esé nnó depyegé enyú ntó delu né geluage utǎǎ

bina. ¹⁴ Τε mbaá enyú ntó delú né utóó bina, esé débéeé fó ne gempwógé dépwá ndere delu mambe gétúgé nyú, néndé esé ne debóó mbe déchwó kpa τε eta nyú dégare enyú abya melóméló Kras. ¹⁵ Esé débéeé fó ne gempwóge dépwá ndere débóó mambe. Débéeé fó ntó ne gempwóge gétúgé utóó ebi bóó abi cha ápyeé. Umeé sé úlú lé nnó metóó ewé enyú défyéé ne Kras ewene ejyge mbembe ne nnó utóó bi esé ntó dépyeé né geluagé nyú uwene ndere Esowá aklege, ¹⁶ nnó esé ntó dékene dégarege abya melóméló né malo yifó ayi alú tete ne enyú. Néndé esé dékelege fó nnó débe ne gempwógé gétúgé utóó bi muú yicha apyeé né melu utóó wuú.

¹⁷ Asa né mmu ηwe Esowá nnó, “Muú aké abeé ne gempwógé abe ne geji gétúgé genó eyi Ata apyeé.” ¹⁸ Muú ayi abeé muú melóméló wáwálé, élé ayi Ata asele nnó apye chanéné, epóó ayi jimbóó ásele geme ji nnó apyeé chanéné.

11

*P*ól aké utóó bíí upó fó genó gema ne ebi ángbá gebyó

¹ Nnene enyú mmye nnó deko metóó dewú gekékénege mejóó ewé me njógé. Tagé matu déwú. ² Metóó ewé me nwyáá ne enyú emmyeé demboó ndere ewé Esowá awyaá. Enyú delú eké maá mendée ayi me nshuú mantu ji neba né mbaá menó ama, ndere maá mendée ayi álá kaá mende wó, ne menó yimbó élé Jisós Kras. ³ Ndere elúmbó, me nwyáá efó metóó nnó bóó ábwólege nye enyú ndere danchomeló akpané défyá abwólé Ife, ápye enyú délyáá deporé Kras etiré enyú dékwólegé chánchá ne matóó enyú mako. ⁴ Me njógé mbó néndé nge nnó enyú dékamege yéndégenó kamegé. Yé muú achwó ne agaré enyú mechó Jisós ayicha ayi esé dela dégaré enyú wó, yé agaré lé enyú mechó mendoó ewécha ewé elá pó fó Mendoó Ukpea ewé

echwṓṓ enyú mmye yé ama achwṓṓ ne gefṓḡé abya ayicha ayi álá pṓ fṓ abya melómélṓ enyú dékame ne ji, enyú dékamege fṓ wye kamege, désele ubi amu apea.

⁵ Me nferé fṓ nnó bṓṓ abi désele nnó álú áṅgbá Jisṓs abi ápwṓṓ amu, ápwṓ me wṓ. ⁶ Yé ebe lé nnó me ngi fṓ ndere ajṓḡé mejṓṓ cháḡéné wṓ, me nkáge genó eyigé me njṓḡé, dépye me enyú dékaá mbṓ matimati.

⁷ Me nshulé mmye ya mme nnó enyú dékwṓ ḡṓ, ngaré enyú abya melómélṓ detu, nnó me mpye mbṓ lé gabo?

⁸ Me mpye utṓṓ né geluagé nyú, machomele bṓṓ Jisṓs né malṓ yicha achyegé me ḡka mfaá. Ndere mpyembṓ elú wye eké ejṓṓ ne njṓṓ mbṓ eta bwṓ nnó me mpoó enyú.

⁹ Gébéḡé me nlú ne enyú, genó geké gelií me, nchyegé fṓ muú nyú fṓ efwyale nnó achyegé me geji. Elé aḡme sé abi atane né gebagé mewaá Masedonia ne achwṓṓ me ne yéndégenó eyi gelií me. Né gébé eyi gekoó me nchyéé fṓ enyú efwyale nnó dépoó me wṓ ne yé nana me nchyege fṓ enyú efwyale né meti fṓ. ¹⁰ Me ngarege wáwálé ndere muú Kras ne gempṓḡé nnó nse maḡka nyú wṓ. Ne yé muú akage gbe nnó mbegé fṓ gebagé mewaá Akaya geko. ¹¹ Ulannó me nla ngigé fṓ nnó enyú depogé me? Nnó elú lé nnó me mbṓṓ fṓ gejeé ne enyú wṓ? Esṓwṓ jimbií akaá nnó me mbṓṓ gejeé ne enyú.

¹² Me njye wye mbe mampyege genó eyi mpyeé mbṓ nnó ngbe ekáḡé bṓṓ abi ásele gemegé bwṓ nnó álú aḡba Kras ajyegé wyeé mbe mandṓḡé ebwṓ ewṓme nnó ápye wye unó gefṓ eyi me mpyeé. ¹³ Ufṓṓ bṓṓ bina ápṓ fṓ áṅgbá Kras bogébogé. Ábwṓlege lé enyú bwṓlegé. Ákene ágilege bṓṓ ame nnó ebwṓ álú áṅgbá Jisṓs Kras. ¹⁴ Mechṓ ewéna ekáḡé pye fṓ muú álá menó mekpṓ fuú néndé gébé eyigé fṓ danchṓmelṓ abwṓléḡé agilege bṓṓ ame nnó ji alu ekiénné Esṓwṓ ewé echwṓṓ ne geḡgbṓ. ¹⁵ Ne epṓfṓ genó geké mbṓḡé baá utṓṓ bií ntṓ agilege bṓṓ ame nnó álu baá utṓṓ

Εσωω. Ne efwyale ewé ebwó agené nye ekwanegē nye ne utóó bwó kwanegé.

*P*ól awyaá gempogé né efwyale ewé ji agene

¹⁶ Ne mmagé nyuaré ngaré enyú nnó ékágé muú fó aferé nnó me nlú gekékénegé muú. Mbogé muú aferege nnó me nlú gekékénegé muú gogé me njóó mejóó ne gempogé ndere gekékénegé muú gejógé nnó me ntó mbe ne ekeke gempogé. ¹⁷ Mejóó ewé me njógé ne gempogé epófó Ata ne aké me njógé mbó. Me nké mpyeé gempogé njógé mejóó eké gekékénegé muú. ¹⁸ Ne te mbaá gejamégé bóó ápyeé gempogé ne unó bi akwaá ásele nnó uhea geme fa mme, me ntó mpyeé. ¹⁹ Enyú abi déké déwyaá défóó dóó, matóó ágóó enyú dékógé metóó né unó bi ukékéné bó ajógé. ²⁰ Enyú dékógé metóó mbogé bóó ásége enyú ndere afwe yé ányéége enyú upwóó, yé ájyarege enyú mme, yé áké ábyaá enyú, yé ádoó enyú maka né ushu. ²¹ Wó oh, me mbó nwyáá gepwa ndere nla mpyeé ufóó unó bina eta nyú, jige me nte.

Ne me njyeé mbe manjógé mejóó eké gekékénegé muú. Yéndé genó eyigé muú abeé ne gempogé wyeé me ntó nkage mbeé ne gempogé wyeé. ²² Yé ebwó abe lé bóó Híbru, me ntó nlu. Yé ábé lé bóó Isreli, me ntó nlú. Yé ábe lé upyáne Abraham me ntó nlú. ²³ Yé ábé elé bóó utóó Jisós Kras, me njógé eké muú gebwóó me mpwó ebwó. Eba utóó upwó ebi bwó. Me nkpe denó ndóndó ne ndó mpwó ebwó ako. Átulé me ápwó ebwó ako, ne negbo nekoó me ame ndóndó ne ndó. ²⁴ Bóó Jus ádo me utó esaá meso nekuú ne eni manjáne ata. ²⁵ Bóó Rom ádo me ne baá unóó ndó eléé. Bóó áto me ne mataá ndó gamaá, makpe ágbelé esé né ebeé mega ndó eléé. Gébé eyifó me ncho bíí kpogeté utuú ne ηwómese manwogé nnyi. ²⁶ Né neke eniné me nkene, nkoó né manoó negbo. Nnyi neké nekpa me. Ánjo áké ájo me unó, ngé efwyale né amu áte bóó Jus, nge chuchu né

amu bɔ́o abi álá pɔ́o bɔ́o Jus. Nge efwyale né malo kpakpa, ne malú ayi bɔ́o álá ájwɔlegé fɔ́ wyeé. Ngé efwyale né ebéé mega, nge efwyale né amu bɔ́o abi aɲmaá amu nnó alu bɔ́o Jisɔs. ²⁷ Me mpyéé utɔ́o utouto mpwwaá. Gébé eyigé fɔ́ yé geja mbelegé. Gébé eyigé fɔ́ mbeé mesa ne mmwólé manaá éwane. Gébé eyigé fɔ́ ntó njwólegé uwyaá mesa nyúu gefwene, gébé eyi fɔ́ mbeé fɔ́ ne mandeé makwerege mmye. ²⁸ Yé ndere unó bina upyéé me yéndé bií, ufere ebi me nferege ndere machomele bɔ́o Jisɔs abɔ́o mankéné úlú eké élé gekpekpegé metuú ne nkpane enɔ́o me. ²⁹ Ndé muú ayi abege ne gepwa né meti Esɔwɔ fɔ́ byo ula ukorege me? Ndé muú ayi bɔ́o apyegé ji apyegé gabo metɔ́o ela esɔ́o fɔ́ me ne ebwɔ́o?

³⁰ Mbɔ́ge nnó me mbɔ́ mampye gempɔ́ge, mpyéé né unó bi ulere ndere me nwyaa gepwa. ³¹ Esɔwɔ nte Ata sé Jisɔs muú débɔ́o mamfegé te kwyakwya, akaá nnó me mbyɔ́ge fɔ́ gebyo. ³² Gébége nlú né melo Damaskɔs, gɔ́mena muú apye utɔ́o né nteé gefwagé Aretas, atɔ́ bɔ́o bɔ́o nku ábáme menombi gebamé nnó áno melo ápye me. ³³ Yémbɔ́ bɔ́o fɔ́ áfyé me né mmu gesa, áshíí manyíí wye ate me né empo ápyaa manyíí nshulé mme mbó.

12

Amé geja ayi Pɔ́l agené ne nemeé eniné nekwene ji mmye

¹ Me jyéé wye mbe mambe ne gempɔ́gé, yé élé nsa fɔ́ álá pɔ́o wyeé, ne ngaregé wye enyú amé geja ayi Ata alere me ne depɔ́ etiré ji apyéé me nkaá. ² Me nkaá muú Kras fɔ́ ayi aɲme ale afyaneani, akpané ji ajyéé né mfaánebuú eniné mfaá mfaá. Wa akpa ji afe né menyammye wuú, wa afe lé né mendoó wuú, me nkaá wɔ́, Esɔwɔ ne ákaá. ³ Nkaá nnó akpa ji afe né melo gerhá. Wa afe lé né menyammye wuú, waá lé né mendoó wuú, me nkaá wó, Esɔwɔ ne ákaá. ⁴ Ji

ákwnégé wye, awu uchu ebí muú alá kágé garé, ne ákame fɔ ntó nnó ajɔ́ ubi wɔ. ⁵ Me nwyáá gempɔ́gé gétúgé gefɔ́gé muú yina. Me mpó fɔ́ ne gempɔ́gé gétú ya membɔ́. Ne genó eyi gekáge pye nnó me mbe ne gempɔ́gé ekosé unó bi uleregé gepwa ya wó. ⁶ Yé mbɔ́gé me nkelegé mampye gempɔ́gé, epyeé fɔ́ me mbe eké gerkekenégé muú, néndé me nké mpye gempɔ́ge ngaregé lé unó bi úlú wáwálé. Yémbɔ, me nshya nnó mpyeé fɔ́ gempɔ́gé néndé nkelege fɔ́ nnó muú nyú fɔ́ áferé nnó me ŋea geme dɔ́, mpwɔ unó bi me mpye ne ebi me njógé.

⁷ Ne mampye nnó ekágé me mbwεgé mmye gétúgé ukpekpe unó bi Esɔwɔ apyeé me nkaá, ji alyáá nnó efwyale ekwe me né mmye. Eké lé meshii ne afyéé me mmye. Efwyale ewémbɔ elú eké lé muú dentɔ́ danchɔmeló ayi ji atɔme nnó achwɔ apye ekágé me mbwεgé mmye. ⁸ Me nmemmye marjáné aléé mbaá Esɔwɔ né mechɔ ewéna nnó áféé me efwyale ewéna né mmye. ⁹ Yémbɔ ji ajɔ́ ne me aké, “Galógáló wa ayi me nlerégé bɔ́, akwane ne wɔ néndé gébégé muú abegé ne gepwa ne me nlerεge uto ba chájéné né gerwá jíi.” Getú eyigémbɔ, metɔ́ egɔ́ me dɔ́ mambe wye ne gempɔ́gé gétúgé gepwa ya nnó uto Kras upyeé utɔ́ né gerwá ya. ¹⁰ Metɔ́ egɔ́ me mbɔ́gé me mbegeé ne gepwa bɔ́ aké ajuú me mashye mmye, ne apyeé nnó unó ubalegé me mmye, ammyeé amu ne me, ne achyεgé me efwyale gétúgé Kras. Néndé gébégé me mbegeé ne gepwa gébé eyigémbɔ ne me ntoó chájéné.

Mechɔ echomele bɔ́ Jisɔs né Kōrent eta Pɔl metɔ́

¹¹ Me mbɔ nkwe eké gekekenegé muú né mejɔ́ wa. Yémbɔ enyú ne dépyeé me nlú mbɔ néndé enyú ne débɔ delú mamféé me né mbe ushu bɔ́ gétúgé utɔ́ bi me mpyeé. Néndé ye lé me nla nfu ye genó wó, bɔ́ abi enyú deké álú áŋgbá Kras, ápwɔ́ yé me né meti fɔ́ wó. ¹² Gébégé

me nlú ne enyú nleré nnó me nlú nḡbá Kras wáwálé. Nko metṵ me mpye ufelekpa né geluage nyú ne ukpekpe unó bi upye bṵ álaá mano mekpo fuú. ¹³ Ndé genó me mpyéé mbaá machomelé bṵ Jisṵs ayifṵ nla mpyéé eta nyú wó? Genó eyigé me nla mpyéé eta nyú wó gelú nnó me ngií fṵ enyú nnó déchyeé me unó bi me nkelege wó. Né egbe ewémbṵ, mpye gyéé jigé me nté.

¹⁴ Nana me nkelege manchṵ nḡe enyú né maṅáné ayi agbeé aléé. Yémbṵ nkelegé fṵ nnó enyú déchyeé me genó gefṵ, nkelege lé enyú ambṵṵ epóṵ unó bi enyú déwyaá. Néndé baá melo fṵ wó apye unó ábele mbaá ante ne amma bwṵ wó, élé ante ne amma ne ápye ábele mbaá baá melo.

¹⁵ Metṵ egṵ me manchṵ yéndégenó eyigé me nwyáá gétúgé nyú choncho ne geme ya. Ndere me nlerere enyú gejeé dṵ nnó dékelege manlerege me lé gachyéé?

¹⁶ Enyú ambṵṵ dékagé nnó me ngií fṵ enyú nnó déchyeé me unó bi me nkelegé wó. Yémbṵ bṵ abifṵ né geluagé nyú ajógé aké, Me Pṵl nlú muú défyáá, mbwólegé enyú nselé unó mmye défyá defya. ¹⁷ Me mbwólé mbṵ enyú nnó? Nnó me ntṵ me muú nnó achwṵ abwólé enyú ase unó? ¹⁸ Gébégé me nkpea Titṵs nnó achwṵ eta nyú ebwṵ ne nte meḡme se ayifṵ, nnó ji achwṵgé abwólé enyú ase unó nyú detú? Ngba, esé ne ji déferegé wyéé genó gemaá ne déwyaá ntó wyéé gepṵ gemma.

¹⁹ Ndṵ fṵ enyú déferegé nnó esé déjógé mbṵ mejṵṵ ewéna élé gétúgé dékelegé maṅga gemegé se né mbe ushu nyú. Mbṵ fṵ wó, esé déjógé ndere Kras achyegé esé eshye nnó déjṵṵ né mbe ushu Esṵwṵ. Aḡme sé abi gejeé, yéndégenó eyigé esé dépyéé gelú lé nnó dépoó enyú déwene né depṵré Esṵwṵ. ²⁰ Néndé nwyáá efṵ né metṵṵ nnó nchwṵgé ewú mbanegé fṵ enyú ndere nkelege nnó enyú debé. Ne enyú ntó dégené fṵ me gefṵṵ eyigé enyú dékelege nnó me mbe. Nfṵṵ nnó ndṵṵ nchwṵgé nye,

mbanege enyú ndere déwamege mawame, défyéé ame né unó ate, désóó matóó ne ate, déseé use, déjógé ate mesomeso, déchóó mabó ate, dépyéé neña ne dépyéé unó mmye bulébúlé. ²¹ Me nwyáá efó né metóó nnó nchwógé Ata Eṣṱwṱ wa apyéé nye me nkpa mekpṱ unóó gétúgṱ nyú, ne me nsomege nye ne manse ame gétúgṱ gejamégṱ bóó abi ápye gabo alá kworé matóó bwó alyáá gabo yimbó wó. Ápyéé wye depṱ debodebo, ánane manane tametame, ne áwyaá metóó mampyegṱ wye unó ebimbó.

13

*P*ól akwele mbeé mbaá echomele bóó Jisṱs né Kōrent

¹ Ge néñáne eni negbeé mañáne aléé ayi me nchwóó mange enyú na. Nchwógé nsóó nye mpa wa. Ne ebéé nye wye ndere ásame né mmu ḡwe Eṣṱwṱ nnó, “Bṱ ntesṱ abṱ mambṱ apea yé aléé abi ágaregṱ nnó ákpa áme áge ndere muú yimbṱ apyéé gabo.” ² Né néñáne eniné negbeé mañáne apea ayi me nchwó nge enyú, nkwele enyu mbeé mbaá bóó abi apye gabo. Nkwele enyu ntó mbeé mbaá bóó ako ne nana ayi me nlú tṱtṱ mmagṱ nyuare ewú nnó gébégé me mmagṱ chwó ewú, nlyagé fṱ ebwó ájye detú. ³ Te mbaá enyú dékelege mankaá mbógṱ Kras ne apyéé me njógṱ unó bina, nchwógṱ ewú mpye nye enyú dékaá mbṱ. Kras agbaré fṱ enyú ne gepwa wṱ. Ji apyéé lé utóó né geluagṱ nyú ne eshye. ⁴ Gébégé áwṱmé ji né gekwa, eléré nnó awyaá gepwa yémbṱ utó Eṣṱwṱ upye ji alu mebe. Eṣé ntó déwyaá gepwa ndere déchome mmye ne ji. Ne ndere eṣé ntó dégbarege enyú mbṱ, utó Eṣṱwṱ upyéé nye ntó eṣé delú abe chóncho ne ji.

⁵ Cherege mmye nyú cháñéné dége mbógṱ genó eyigṱ dékamé ne geji gélu ndere Kras akélege. Fwṱrege gemṱge nyú. Dékaá fṱ nnó Jisṱs Kras alu ne enyú wó? Mbógṱ dela dékaá wó ebyennó enyú dekwe nemua. ⁶ Nferé nnó enyú

dékaá nnó esé dékwe wó. ⁷ Yémbò, esé dénene lé mmye eta Esòwò nnó ékágé enyú dépye gyé. Ndere dénéné mbò, epófó nnó dékelege bòó áge ndere esé délu cho, elú lé nnó enyú dépye genó eyi gélú cho. Yé ebe elé nnó bòó áse nnó esé dékwe. ⁸ Yé ema ebe nnó esé déchwòge dékagé pye fò genó eyi gégbéé wáwálé ayi abya melóméló agaregé. Dépyéé elé genó eyi gepyéé wáwálé yimbò asanege. ⁹ Getú eyigémbò, mbògé enyú débégé ne eshye né depòré Esòwò, yé esé déwyaá lé gepwa, matòó agòó esé. Dénene lé mmye nnó Esòwò apye enyú débene dékwane. ¹⁰ Me mbò mbe nsa enyú ñwe yina nnó ékágé me nchwògé ewú nse uto bi Ata achyéé me ñjòó mejòó metómetó ne enyú. Ata achyéé me uto bina nnó nywerege enyú nywerege epófó nnó ntyagé enyú tyaá.

Kwyakwa majyéé ne matame

¹¹ Né kwyakwa aṅme ba, jwólégé cháṅéné, mmyege dénywòle mati ayi ájyéé gyé. Wúgé majyéé ma. Bégé meko ama. Bégé nesò ne ate. Dépyegé mbò Esòwò muú abòó gejeé ne bòó, ne apyéé nnó bòó abe né nesò, abéé nyé ne enyú.

¹² Tamege ate ndere bòó Esòwò.

¹³ Bòó Jisòs abi alu we alòó enyú matame. ¹⁴ Nnēnemmye nnó galógáló Ata Jisòs Kras ne gejeé eyigé Esòwò gebe ne enyú ne nnó Mendoó Ukpea epye enyú débé meko ama.

Ἡμε menomenyέέ meké
New Testament in Denya (CM:anv:Denya)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Denya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Denya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22
